

KJAK

Bergun Kass

Viðvíkjandi røktarheimsplássum, menning á økinum og HVUSSU!

Okkara gomlu skulu hava eina virðiliga tilveru á ellis-árum!

Mamma okkara hevur verið innløgð á Landssjúkrahúsinum (Lsh) sum afasi sjúklingur í 8 mánaðir – liðugt viðgjørd, sum tey siga á Lsh, fyri eini 4 mánaðum síðani.

Hevur verið liggjandi sum biðandi eftir ellisheimspláss; seinasta mánaðin – úti á gongini á B7.

Umstøðurnar hjá biðandi gomlum eru ikki virðiligar ella nøktandi – hvørki við atlit til innihald í gerandisdegnum ella sum mennandi í uppvenjingarhøpi – tey tykjast sløvast og fyrikoma okkum nærmast, ja, sum børn, ið verða sett fyri seg sjálvi og ikki verða stuðlaði – apatisk og deyð í ‘úttrykkinum’.

Hoyrdilandsstýriskvinnu herfyri siga, at steðgað verður at byggja ellisheim, tí málið á eldraøkinum er ‘heima sum longst’. Alt gott um tað! – men tað eru ikki øll, sum kunna vera heima til tað síðsta, og støðan í dag er óiva tann, at flestu

ellisheim og sambýli hýsa bert røktarsjúklingum, sum treingja hjáveru alt døgnið, - ein rúgva er á bíðilista eftir røktarheimspláss og hetta talið bara veksur. Og tí eigur so avgjørt at arbeiðast við báðum møguleikunum – røktarheimsplássum og heimahjálpplássum, - tað eina útilokar ikki tað annað.

Hvaðani skulu so pengarnir koma, tí tað má verða talan um eina figgjarliga raðfesting.

Fyri tað fyrsta – byggja størri og bíligari ellis- og røktarheim í meginøkjum, og fyri tað næsta - yvirornað hyggja eftir, hvussu Føroyar skulu skipast sum bústaðarøki – bæði við atlit til figgjarligt rásarúm (yvirskot), at varðveita fólk-ið, fáa útisetar heimaftur og fremmandafólk at seta búgv í Føroyum.

Hvørji øki í Føroyum skula koma undir búskapar- og fólka’udvikling’ og hvørji skula koma undir ‘afvikling’? Vit mugu hyggja eftir hvørji øki koma at vaksa og hvørji

koma at minka, óansæð politiskar atgerðir, ið royna at betra um, til dømis við ferðasambandi og øðrum – tíðin er farin frá smáum til størri bústaðarøki – eisini í londunum rundan um okkum. Tað er bara so.

Vit kunnu ikki bæði menna útjaðara (sum er koldømdur uppá forhend – bæði við dømunum frá seinastu tunlum í Norðoyggjum og við fleiri dømunum úr Noregi, har smápláss ikki eru ment stórvegis aftaná betra ferðasamband) – og meginøkið.

Vit kunna ikki alt – vit kunna ikki bæði menna ‘skeivan’ útjaðara og samstundis kanska minka um meginøkið, tí so koma allar Føroyar ‘undir afvikling’. Vit eru ov smá, vit eru ov spjødd og vit hava ikki orku til vælferðarsamfelagið fyri øll, við hesum bústaðarmynstri – tað er bara so.

Og ‘teir góðu pengar, ið ætlandi skulu kastast eftir ringum pengum’ (afviklings-økjum) – kunna ístaðin nýttast til eldraøkið, menning av

einum landssjúkrahúsi og øðrum, lívsdygd og trivnaði tí stóru fjøldini at frama, og uppá sigt øllum førøyingum.

Veit, at til ber ikki at samanlíkna iløgur í vegakervi og iløgur í ellisheim – tað er hvør sítt og sum at samanlíkna perur við bananir, men í hesum føri - tá valið er millum dyrt vegakervi til lutfallsliga fá fólk og minimal menningar- og vakstrarútlit – og átroðkandi akuttan stóran tørv á røktarplássum, eigur ikki at vera ivi.

Vit mugu læra av feilum og steðga skilaleysum pengabrúki!

Politiskt fokus og nøktandi skipaði almenn viðurskifti innan tey basalu tingini/grundleggjandi tørvin – botnin á pyramiduni – fyri allar samfelagsbólkar, fer at síggjast aftur í trivnaði og búskaparligari framgongd.

Við vón um skilagóða politiska leiðslu og iløgu-raðfestingar við framtíðarperspektivi.

Jógvan Philbrow

Barnaáskoðanin ymisk?

Havi brúkt rúma tíð, persónliga, uppá at roynt at skilt, hvussu tað ber til, at hugurin hjá summum er so góður til forskúlar, og hvussu tað ber til, at vit hava so ymiskar áskoðanir viðvíkjandi hugtakinum.

Eg má helst ásanna, at vit vera ikki samd. Tykist fyri mær at okkara barnaáskoðanir liggja so mikið langt frá hvørjum øðrum, at tað verður heldur trupult at sameina hugsanirnar.

Forskúlahugurin tykist byggja á eina áskoðan um, at børn eru óskrivað bløð ella at líkna við tóm kør, har tankin

er, at tann vaksni áhaldandi skal fylla í. Annars kemur barnið ongantíð at blíva til fólk. Ein fatan, har fokus er á, hvussu móttakiligt barnið er, og hugsað verður um, hvat barnið skal læra á ymisku menningarstigunum. Minnir eitt sindur um ástøðini hjá Piaget og Freud, har menningin er bytt upp í stig, og barnið skal mestsum megna ávíst stig fyri at koma víðari. Her tykist tað vera skjótari at hugsa, at um barnið ikki lærir tað, sum tað skal, so er galið við barninum - tað hevur ikki klárað okkurt stig frammanundan.

Við hesi fatan er tað, at spurningurin “hvát skal barnið duga, áðrenn tað byrjar í skúlanum”, verður spurdur. Hetta er ein fatan, ið sæst væl aftur í skúlunum, har lesiætlanir seta dagsskránna.

Mín áskoðan er ein onnur. Eg haldi at gransk- ingin vísir, at børn eru íborin førleikarnar/evnini at virka í heimin. Tað er náttúrligt at læra, og tað er náttúrligt, at vilja læra og ávirka sín heim. Uppgávan hjá teimum vaksnu er í stóran mun at tryggja, at vit ikki skapa ella lata forðingar standa, ið kunnu avmarka menningina/læring-

ina hjá børnunum. Tann vaksni hevur ábyrgdina av at tryggja eitt gott lær- umhvørvi, ið ikki tekur hugin til lærdóm burtur.

Barnið verður fatað sum ein persónur við sínum egnu tankum, ynskjum og evnum. Barnið vil sjálvtt ávirka sín heim, og hvussu tað er saman við øðrum børnum og vaksnum. Leikluturin hjá teimum vaksnu gerst tá meira ein spurningur um at vera vegleiðari, hjálpa við at seta orð á tankar og ynski, hjálpa við at røkka teimum ynskjunum, sum barnið hevur.

Starvslýsing

Heimataenastan

Háskúlaskeið fyri fólk við sálarligum órógv

Aftur í ár skipa Almannaverkið og Føroya Fólkaháskúli fyri háskúlaskeiði fyri fólk við sálarligum órógv. Øll eru vælkomin.

Endamálið við háskúlaskeiðinum er, at luttakararnir fáa høvi til at royna seg í ymiskum virksemi undir vardum umstøðum, har dentur verður lagdur á førleikar heldur enn avmarkingar hjá teimum luttakandi.

Á skránni eru glas-, smíð-, lista- og leirverkstaðir umframt seymiverkstaður. Eisini eru m.a. túrar, svimjing, ríðing, bowling og kvøldsetur á skránni á Háskúlaskeiðinum

Hvar: Háskúlavegur 14, 100 Tórshavn.

Nær: frá 22.-31. mai 2013.

Kostnaður: 1.800 kr fyri hvønn alt íroknað.

Tilmelding: Tilmelding fer fram við at venda sær til Almannaverkið á tlf. 297372 ella á t-posti: annikah@av.fo í seinasta lagi 15. mai 2013.

Almannaverkið er Føroya Størsta arbeiðspláss við 1.700 starvsfólkum, sum árliga veita 14.000 borgarum eina tænastu ella eina figgjarliga veiting. Almannaverkið umsitur 1,7 mia. árliga

almannaverkið

Smyrlisvegur 20 · Postsmoga 3096 · 110 Tórshavn · Tel 360000
Faks 360001 · av@av.fo · www.av.fo

www.av.fo

Lær tankafeltterapi til egið brúk

BETRI SJÁLVS VIRÐING
MINNI ÓTTA OG STRONGD
OG MANGT ANNAÐ

Tíð og stað: sí www.psykolog.fo

Jegvan Bæk
Aut. sálarfrøðingur

Gjøgnum øldir hava børn spælt seg til ta vitanina, tey hava tørv á fyri at megna tað samfelagið, tey liva í. Eitt gott dømi um tað er, hvussu lætt tað er hjá børnunum at ognar sær teir førleikar, ið skulu til fyri at brúka nýggjastu tøkniliga, fartelefonir, teldlar og annað, ið vit vaksnu mugu ásanna av og á spæla okkum eitt puss.

So eg vænti, tað verður ikki lætt at finna eitt felags stev - og tað er helst torført hjá summum at broyta áskoðan ella viðurkenna, at

kanska forskúlaskipanin ikki er tann besta leiðin at ganga. Serliga tá hugsað verður um, hvussu stór orku er lögð í at verja forskúlahugsnina.

Tíverri tykist tað sum, at ráðgevararnar hjá mentamálaráðharranum hava somu barnaáskoðan, sum tey forskúlahugaðu byggja sína áskoðan á.

Mín vón er tó at vit megna at endurhugsað støðuna, soleiðis at barni gerst vinnarin.